

Відгук

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента

Пристинського Володимира Миколайовича на дисертацію

Зайцева Володимира Олексійовича „Підготовка майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи”, подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Соціально-економічні та політичні трансформації, що відбуваються в українському суспільстві, зростання попиту на різноманітні освітні й оздоровчі послуги вимагають якісних змін в концептуальних засадах професійної освіти педагога. Сучасна педагогічна думка має бути спрямована на розвиток самобутності особистості учня й студента з глибокими знаннями щодо розвитку здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття навичок збереження, зміцнення, використання, передачі здоров'я та дбайливого ставлення до нього. У зв'язку з цим професійно-педагогічна підготовка фахівця в галузі здоров'я людини має передбачати формування компетентностей щодо розвитку в учнів основної школи свідомого ставлення до власного життя і здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, навичками безпечної для життя і здоров'я поведінки. Тому проблема підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями, якій присвячено дисертаційну роботу Зайцева В.О., є своєчасною та актуальною.

Наукові дослідження в галузі теорії і методики професійної освіти, теорії та історії педагогіки, теорії і методики фізичного виховання, психології, соціології свідчать про те, що в умовах сьогодення необхідно активізувати пошук наукових шляхів оптимізації професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців у галузі здоров'я людини. Одним із напрямів реалізації даної проблеми є позакласна робота з учнями основної школи щодо формування в них валеологічного світогляду на засадах використання оновленого змісту навчального предмету "Основи здоров'я", інноваційних форм і методів професійної підготовки фахівців. Такий підхід дозволить ефективно управляти процесом індивідуалізованого розвитку професійно-педагогічних здібностей, формувати мотивацію та моду на здоровий спосіб життя, високу самооцінку цінностей здоров'я, забезпечуватиме адаптацію кожного студента до реальних умов діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі, адже якісно організована позакласна робота сприятиме систематизації й узагальненню

отриманих на уроці теоретичних знань, набуттю певного досвіду їх застосування в практичній оздоровчій діяльності.

Доцільність вибору теми дисертаційного дослідження обумовлена певними психолого-педагогічними та організаційно-методичними протиріччями, які виникають у практиці професійної підготовки вчителя з основ здоров'я, а саме: між об'єктивною потребою суспільства в підготовці компетентних фахівців і недостатньою розробленістю змісту позакласної роботи з основ здоров'я в педагогічній теорії і практиці; зростаючими вимогами до професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я з боку суспільства, громадськості, батьків, що зумовлено погіршенням стану здоров'я учнівської молоді і їхньою нездатністю здійснювати оздоровчо-збережувальну діяльність у всіх ланках навчально-виховного процесу на належному рівні.

Дисертаційне дослідження виконано в контексті плану наукових досліджень ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” в межах теми „Методологія, теорія та практика підготовки фахівців напрямку „Здоров'я людини, валеологічної освіти та виховання” (державний реєстраційний номер 0110U007021) та узгоджено Радою з координації наукових досліджень НАПН України в галузі педагогіки і психології (протокол № 2 від 31 березня 2009 р.).

Аналіз змісту дисертаційної роботи дає змогу зазначити, що подані результати теоретичного та експериментального дослідження, перевірка їх ефективності, наукове обґрунтування впливу психолого-педагогічних чинників та педагогічних умов формування особистості вчителя основ здоров'я мають досить ґрунтовну теоретичну основу та практичну значущість.

Якість дисертаційної роботи визначається коректним використанням наукового й методологічного апарату дослідження. Автор чітко сформулював мету й завдання дослідження, визначив його об'єкт і предмет, конкретно сформулював гіпотезу дослідження, використав адекватні методи дослідно-експериментальної роботи. Достатньою є й джерельна база дослідження, що налічує 218 найменувань, з них 5 іноземною мовою.

Домінантою методології, на якій автор базує свої наукові позиції, є концептуальні положення філософії освіти про професійний розвиток і саморозвиток особистості, положення психології й педагогіки про підготовку висококваліфікованого фахівця в галузі основ здоров'я, формування його особистісних і професійних якостей, розуміння позакласної роботи як важливого компонента цілісної педагогічної системи.

Дисертаційна робота має логічну цілісність у викладанні фактичного матеріалу та складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного

розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Тобто за структурою відповідає рекомендованим вимогам.

Проблема, якою займається автор дослідження, репрезентує єдність психологічного та педагогічного знання. Тому вважаємо справедливою у своїй аргументації постановку дослідницької ідеї, яка теоретично обґрунтовує й експериментально підтверджує ефективність педагогічних умов формування компетентності майбутніх учителів до позакласної роботи з основ здоров'я.

Наукова новизна результатів дослідження підкреслює правомірність поставлених завдань і засвідчується такими основними здобутками: *уперше* теоретично обґрунтовано педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи, котрі передбачали оновлення й вдосконалення змісту професійно зорієнтованих дисциплін та педагогічної практики з урахуванням мети, форм, методів та особливостей оздоровчої позакласної роботи, спрямованої на духовний, соціальний, психічний і фізичний розвиток школярів; упровадження в процес професійної підготовки інтерактивних форм і методів навчання, що сприяло підвищенню рівня професійної готовності студентів до реалізації оздоровчої роботи в позакласній діяльності; розвиток в студентів мотивації до формування культури здоров'я підлітків у процесі оздоровчої позакласної роботи; *удосконалено* форми, методи та технології підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи; *подальшого розвитку набули* наукові уявлення про зміст професійної підготовки майбутніх фахівців основ здоров'я; зміст, форми та методи позакласної роботи з підлітками; шляхи використання інноваційних технологій; критерії, показники та рівні сформованості професійної готовності майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в достатній готовності до впровадження в процес підготовки майбутніх учителів основ здоров'я комплексу навчально-методичних та інформаційно-розвивальних матеріалів, спрямованих на оновлення навчальних програм фахових дисциплін „Педагогіка здоров'я”, „Методика викладання основ здоров'я”, „Оздоровчі технології (фізичний аспект)”, „Оздоровчі технології (психічний аспект)”, „Оздоровчі технології (духовний аспект)”; збагачення змісту навчальної та виробничої практик у контексті підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з формування духовного, психічного, соціального і фізичного здоров'я учнів; творчі завдання з актуальної проблематики здоров'язбереження для самостійної роботи студентів; дидактичні матеріали щодо застосування інтерактивних форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я.

Вивчення автором дисертації різних підходів до формування компетентності майбутніх учителів основ здоров'я зумовили логіку виділення трьох напрямів в аналізі літературних джерел та Інтернет ресурсів. Це, по-перше, аналіз наукових досліджень і публікацій, у яких розкриваються загальні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема їх підготовка до позакласної роботи; по-друге, наукові роботи та навчально-методичні матеріали, що присвячені питанням формування окремих аспектів здоров'я школярів у позакласній діяльності, по-третє, наукові праці щодо підготовки майбутніх учителів до виховання всебічно здорової молоді та безпосередньо підготовці майбутніх учителів основ здоров'я. Глибока аналітична робота дозволила авторові актуалізувати недостатню розробленість проблеми підготовки майбутніх учителів основ здоров'я та доцільність формування їх готовності до позакласної роботи.

Такий підхід дозволив авторові спланувати та реалізувати подальші наукові дії щодо реалізації програми експериментального дослідження, а саме: визначення змісту, особливостей, форм та методів позакласної роботи з основ здоров'я; розроблення та обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи; визначення критеріїв, показників та рівнів професійної готовності студентів; визначення змісту фахових дисциплін (що забезпечувалося впровадженням додаткового дидактичного матеріалу) та змісту педагогічної практики; впровадження інтерактивних форм і методів навчання майбутніх учителів до здійснення завдань формування високого рівня культури здоров'я підлітків у процесі позакласної роботи.

Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження була забезпечена в 10 публікаціях автора, з них 8 – одноосібні, зокрема 8 статей у наукових фахових виданнях, 1 публікація у зарубіжному періодичному виданні.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень та одержаних результатів дослідження підтверджено вихідними теоретико-методологічними позиціями, опорою на фундаментальні наукові дослідження, використанням комплексу адекватних методів, про що свідчать результати експериментального дослідження, яке було проведене упродовж тривалого часу в кількох вищих педагогічних навчальних закладах України. Одержані автором результати аргументовано доводять, що на високому рівні було реалізовано педагогічні умови підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до проведення позакласної оздоровчої роботи, про що свідчать темпи сформованості їх професійних знань, умінь і навичок.

Отже, викладені вище міркування дають підставу стверджувати, що рецензоване дослідження може бути кваліфіковане як вагомий внесок у педагогіку в контексті модернізації професійної підготовки, професійного розвитку, формування компетентності майбутніх учителів основ здоров'я до здійснення позакласної роботи з учнями основної школи.

Позитивно оцінюючи наукове та практичне значення результатів дисертаційної роботи Зайцева В.О., вважаємо за доцільне висловити такі зауваження й пропозиції:

1. Оскільки провідною ідеєю дослідження є професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя до позакласної оздоровчої роботи, то в дисертації доцільно було би визначити її зміст не лише з огляду на теоретичний і практичний досвід (хоча й авторитетних науковців та фундаментальних наукових робіт, актуальних наукових публікацій), а й на засадах освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця з основ здоров'я. Адже автор наводить визначення понять “знання”, “уміння”.

2. На сторінці 91 дисертації автор вказує, що розроблено експериментальну програму підготовки майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з підлітками. Доречно було би представити експериментальну програму, принаймні в Додатках, та схарактеризувати її взаємозв'язок з програмою для загальноосвітніх навчальних закладів для 5-9 класів “Основи здоров'я” (наказ МОН України “Про затвердження навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня” № 664 від 06.06.2012).

3. У підрозділі 2.3 (на стор. 147, 155 та ін.) автор наводить інтерактивні форми та методи професійної підготовки, що сприяють підвищенню рівня готовності студентів до реалізації оздоровчої роботи з учнями („аналіз конкретної ситуації”, „мозковий штурм”, лекція-прес-конференція, проблемна лекція, різновиди дидактичних, імітаційних ігор та комплексна ділова гра тощо), які мають ознаки педагогічних технологій. Отже, доречно було би викласти їх у вигляді алгоритму їх реалізації (тема, назва, мета впливу, хід виконання, гарантований педагогічний результат тощо).

Проте, зазначені зауваження й висловлені побажання мають дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження. Вважаючи, що дисертація є самостійним завершеним дослідженням, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності є суттєвими для педагогічної науки й практики, а також теорії і методики професійної освіти, вона заслуговує позитивної оцінки.

Зміст автореферату досить повно відображає структуру, основні положення, результати та висновки дисертаційного дослідження.

Отже, правомірно зробити загальний висновок про те, що дисертаційна робота „ Підготовка майбутніх учителів основ здоров'я до позакласної роботи з учнями основної школи ” за актуальністю, змістом, одержаними результатами, обсягом і оформленням відповідає профілю спеціалізованої вченої ради, вимогам, що висуваються до дисертацій (пп. 9, 11–15 „Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567), а її автор – Зайцев Володимир Олексійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичних, методичних основ
фізичного виховання і реабілітації
Державного вищого навчального закладу
„Донбаський державний
педагогічний університет”

Пристинський В.М.

Підпис кандидата педагогічних наук, доцента Пристинського В.М.
засвідчую.

Начальник відділу кадрів

Сілін Є.С.